

Phare-Rootsi-Eesti projekt lõppes seminariga

Ingrid Svantesson ja Ruth Gustafsson Rootsist.

Phare-Rootsi-Eesti projekt "Maanaiste toetuseks" lõppes 27. septembril Sakus, kus tõdeti projekti suurt tähtsust Eesti Maanaiste Ühenduse käekäigule.

Ligi paariaastasest tööst projektiga andsid kokkukulnuile aru projekti Eesti-poolne koordinaator Renate Pöder, Rootsist Ingrid Svantesson ja Ruth Gustafsson, juhatus liikmed, koolitajad, ajalehe toimetus.

Renate Pöder esitas aruande faktide keeles, millest selgus:

Kokku toimus projekti käigus üle vabariigi 37 seminari.

Tiiu Soans viis läbi 2 seminari Raplamaal, 3 Harjumaal;

Tiiu Sarv 3 Jõgevamaal, 1 Tartumaal;

Liia Tähiste 4 seminari Läänemaal;

Ille Kivistu 4 seminari Hiiumaal;

Mare Laande 4 Viljandimaal, 1 Valgamaal;

Milvi Lill 3 Lääne-Virumaal, 2 Ida-Virumaal;

Ludmilla Näalik 3 Saaremaal, 2 Pärnumaal;

Reet Länkur 3 Järvamaal, 1 Põlvas, 1 Võrus.

Kaheksal koolitusel osales Ruth Gustafsson, Tiiu Soans osales neljateistkümnelt lisaks oma seminaridele, Renate Pöder osales 10-l seminaril.

Koolitajad kasutasid peamiselt psühholoogide, tohtrite, ettevõtluskeskuste lektorite, taluliitude ja omavalitsusjuhtide abi. Peamised teemad olid stress; positiivne mõtlemine; Hiina ravimisviisid; alternatiivsed tootmissuunad; naine ja mees; ravimtaimed; taimetrükk; jõulud; kodu kaunistamine; etikett; narkomaania; lõhnateraapia; keskkond.

Kokku osales kohalikel seminaridel 1 136 naist, kellest paljud kuulsid esimest korda maanaiste ühendusest.

Edaspidi ootavad kooskäinud maanaised rohkem teavet Euroopa Liidust, tervise ja laste kasvatamise küsimustest, tahetakse talusid külastada, teada, kuidas maal toime tulla, projekte koostada. Soovitakse Soome ja Rootsi naistega koostööd jätkata ja edaspidigi välja anda oma infolehte.

EMÜ ja ETKL-i juhatus taas ühise laua taga

Sügiskuu lõpus toimus Sakus EMÜ ja ETKL-i juhatus ühine seminar, mille teemaks oli organisatsioon ja liikmelisus. Ühisseminarist võtsid osa Rootsi ekspertidena Ruth Gustafsson, Ingrid Svantesson ja Lars Sundström.

Lars Sundström on taluliidu esimees, kes enne seda tegeles oma maakonnas talunike koolitusega ning uute liikmete värbamisega organisatsiooni. Uusi liikmeid värvatakse selleks, et suure jõuna mõjutada poliitikutid tegema õigeid otsuseid, mis on seotud talupidamise ja üldse maaeluga. Vaatamata sellele, et talude arv kahaneb, suureneb LRF-i liikmelisus. Rootsi taluliitu astub väga palju linlasi, sest nad näevad selles kasu tõusvat kogu Rootsi ühiskonnale. Praegu on 29% liikmetest naised ja nad mängivad väga suurt rolli LRF-i tegevuses. Lars ütles, et naised on väga vaja selleks, et neil on oskusi, mis meestel puuduvad. Naised on kaasatud organisatsioonisisestest koolitustest läbiviimisse.

Et organisatsioon saaks korraldada funktsioneerida, selleks toetatakse igati kohalike taluseltside tööd. Inimesed saavad nii kõige paremini aru, et neid on organisatsioonis vaja.

Suurt tähelepanu osutatakse organisatsioonis noortele. Oluline on õhkkond, mida kujundatakse. Tänu koolitustele omandavad paljud noored vajalikke teadmisi kodule lähemal ning see seob neid maaga. Rootsis ei häbene noored öelda, et nad töötavad ja elavad talus. LRF-is töötab selline osakond, mis tegeleb talunikele soodustuste taotlemisega. Organisatsioon on ainult siis tugev, kui liikmed on väljas ühiste eesmärkide nimel. Algrakuke ehk taluselts määrab suuresti organisatsiooni arengutaseme. Organisatsiooni mainet ei tohi rikkuda sisemiste lahkhelidega. Kõik arusaamatused tuleb lahendada suletud uste taga ja alles pärast ühiste otsuste tegemist astutakse avalikkuse ette.

Tõhusat tööd saab teha sel juhul, kui kaasata meediat valgustama oma tegevust. Suureks abiks on isiklikud kontaktid.

See, et LRF ja ETKL teevad koostööd ja mõlema organisatsiooni naised on teineteist leidnud, peaks aitama kaasa ühistevõime arendamisele. Alati on üksteiselt midagi õppida. "Tahaks loota, et teie ei korda LRF-i vigu", ütles Lars.

Täna lehes:

Lõppes Phare-Rootsi-Eesti ühisprojekt "Maanaiste toetuseks"

Läänemereäärsete riikide maanaised kohtusid Eestis

Perepäevad Suislepas

Naised osalesid Hea Tahte Päeval

Tähistati ülemaailmset maanaiste päeva

Rahvusvaheline põllumajanduskonverents Tallinnas

Raamatupidamisnõuannet

Lars Sundströmit küsisid seminarilt osavõtjad enam hüvede kohta, mida LRF oma liikmetele jagab. Selgus, et riigipoolset abi taluliidule ei ole. Talupidamise lõpetamisel endised talunikud ei müü tavaliselt maid ja metsi maha, vaid need renditakse. Liikmemaks on kinnisvaramaksu näol ja hektarite pealt. Alla 5 hektari olemasolul ei maksa liige LRF-ile maksu. Maakonnatasandil pole LRF-il raha lehe väljaandmiseks, ilmub üleriigiline ajaleht "Land", mida saavad liikmed tasuta. Otsitakse võimalusi uute soodustuste tegemiseks. Käivitunud on taludes vabade päevade andja kasutamise võimalus LRF-i kaudu.

Kuigi ETKL-i juhatus liikmetest osales ainult kuus meest (Ida-Viru, Pärnu, Lääne, Võru, Harju ja Järva) arvan, et me astusime jälle ühe sammu koostöö vallas edasi. Edaspidi ootame ka meestepoolset initsiatiivi ühiste probleemidele lahenduste leidmisel. See, kas talupidamine jääb edasi Eestimaale või kaob üldse ära, sõltub meist endist. Ainult koos tehes, trotsides raskusi ja erimeelsusi, suudame end maksma panna.

Tahaks loota, et EMÜ koolitajate teadmisi ja oskusi hakatakse taluliitude juures rohkem kasutama. Ees on sügis-talvine periood, mil tuleks enam tegeleda õppepäevade korraldamisega. Kaasakem oma tegevusse ka mitetalunikke!

Mare Laande
EMÜ juhatus liige

Toimetaja veerg

Rahvusvaheline maanaiste päev teadvustab maanaiste olukorda

Eesti Maanaiste Ühendus kogub üha enam jõudu, kogemust, suhtlusringi ja väljavaateid. 26.–27. septembrini Sakus toimunud EMÜ ja ETKL-i juhataste Phare-Rootsi-Eesti projekti kokku võtval seminaril tõdeti, et selle pooleteise aastaga, mil projekt toimus, on organisatsioon tugevalt edasi arenenud. Algselt 300-st ühenduse liikmest on saanud 700, välja hakati andma oma infolehte, juurde on moodustunud naislaste, -liite ja -ühendusi. Suure sammu edasi on arenenud juhataste liikmed – koolitajad, kes on alati oodatud igas Eestimaa nurgas seminare läbi viima. On suheldud rootsi, vene, poola, läti ja leedu naistega, kuulnud ja võrreldud meie ning nende probleemide. Käidud piiri taga uurimas sõsarorganisatsioonide elu-olu ning võetud ette ise pikemaid reise küll Hollandisse lillelaadale, Peterburgi ja mujale.

Samas on maainimestel ikka endiselt raske ja lootuskiiri kergemale elule vähe. Suvi oli selline nagu ta just oli – ilma päikeseta, jahe ja külm. Ei soodustanud see kartulikasvu ega päikeselt talveks energia kogumist. Alles see ikka oli, kui hakkasid tõusma piimahinnad, lootust andma teravilja-, rapsi- ning rüpsikasvatatajatele laienevad turustamisvõimalused, saadi toetusi ja odavamalt kütet. Mõni kuu tagasi aga tõmbas järsk hinnatõus kõigele kriipsu peale. Hüppeliselt tõusis telefonimaks, bensiini- ja diislihind, uuest aastast tõuseb elektritariif. Ja jälle oleme seal, kust kõik algas. Lohutuseks oli vast ainult see, et sügis Eestimaal näitas kaunimat palet kui kunagi varem – oli külmne ja kaunis. Saagid said salve ja oli aega rahulikult maid uueks kevadeks ette valmistada.

Nagu A. Maslowi vajaduste hierarhia tõestab, ei lähe inimene, enne kui tal on eluks põhivajadused rahuldatud, kõrgemaid vajadusi otsima. See tähendab, et uute teadmiste järele, karjäärile, tunnustusele tekib tung alles siis, kui esmasemad vajadused on rahuldatud. Need on nälgjatunne, soojavajadus, turvalisus. Seda tendentsi ilmes- tab ka kohati talunike tegevus. Läänemaa naistejuht Liia Tähiste kurtis "Kajale", et Läänemaal taluliidu tegevus hoopis soikumas. Vahemaad on pikad, sõiduhind kallis ja iga perenaine ning talunik kaalub enne mitmeid kordi läbi, kui maakonna ühest otsast teise kihutama hakkab. Seepärast on väga vaja mõelda, milleks naisi kokku kutsuda ja mida neile pakkuda – tuttavatega juttu puhuma või kõrgematest – kaugematest eesmärkidest niisama nii lihtsalt vestle- ma ei tulla. Õnneks kohapeal, kuhu rattaga või jalgsi saab, tullakse ja tehakse veel üht-teist.

Niisiis ongi maanaiste ühenduste liikmetel olgu Toilas või Põlvas, Pärnu või Harjumaal ülesanne hoida alles ka raskel ajal sädet ja mõtet, mis kutsuks naisi vahel kodustest olmeprobleemi- dest kaugemale. Igapäeva raske elu-olu ei tohiks täielikult rikkuda maainimeste kooskõlmisrõõmu ja -taset. Leidkem ikka aega kokku tulla midagi õppida, üksteist julgustada. Sellisteks asjalikeks üritus- teks on olnud 15. oktoobri, rahvusvahelise maanaiste päeva, esmane laiem tähistamine Eestis, Hea Tahte Päev 29.septembril, ajakirja "Eesti Naine" konverents ja teised üritused üle vabariigi. Aga sellest kõigest lähemalt käesolevas lehes.

Terje Truska

Ajalugu

Naine ajakirjanduslikus tegevuses

Esimesed eesti haritlased, nii mehed kui naised, tegutsesid peaaegu eranditult ka ajakirjanduslikul alal. Tolleaegseteks eneseväljendamise vor- mideks olid peamiselt luuleread ja jutukesed. Sisult olid need aga ena- muses õpetlikud lood, mis hilisemal ajal oleks vormitud juba artikliteks või isegi juhtkirjadeks.

Esimesed enam teadlikud ajakirjanduslikul alal tegutsevad naised olid Lilli Suburg, Elisabeth Aspe, Marie Koppel ja Elise Aun. Lilli Suburg oli see, kes võttis oma õlgadele esimese naiste ajalehe "Linda" väljaandmise vas- tutuse ja majandusliku riisiko. "Linda" esimene number ilmus 1887. a. Juba loa saamine vene võimudelt oli raske, veel raskem oli teha iga ilmuv num- ber tsensuuri nõuetele vastavaks. Ka naiste eneste hulgas ei olnud täit aru- saamist, kui vajalik on oma ajaleht. Nii mõnigi naine luges "Linda" 1905. a. Siis Lilli Suburg väsis ja kuna toimetaja tööd ei olnud kellelegi üle anda, sest puudus organiseeritud naisühiskond, jäi eesti naine paariks aastaks täiesti ilma leheta.

Alles 1907. aasta detsembris ilmus Tartu Eesti Põllumeeste Seltsi välja- andena "Käsitööleht". "Käsitööleht" oli esialgu puhtpraktiline käsitöö ajakiri, kuid varsti hakati selle vahel lisalehena välja andma "Naesterahva Töö ja Elu", mis tõstatas ka naiste töid ja tegevust. 1912. aastal läks ajakiri üle Tartu Naisseltsile ja ilmus kuni 1927. aastani.

"Eesti Naine", naiste ja kodude ajakiri, hakkas ilmuma 1923. a. Naiste Karskusliidu väljaandel. Lisana ilmus veel lasteleht Väikeste Sõber". Naiste Karskusliidu ulatuslikud ülesanded emadele mõeldud kursuste, eriti aga emadepäeva juhtiva korraldajana vajasisid oma häälekandjat. "Eesti Naise" suurimaks teeneks oligi emadepäeva mõtte kandmine rahva hulka ja üldise koduse kasvatus- ning kultuuri viljelemine põhimõttel:

"Kodu on rahva süda, ema selle hing".

1940. a. likvideeriti ajakiri "majanduslikel" põhjustel, kuid see ei meeldi- nud okupatsioonivõimudele ning ajakirja hakati uuesti välja andma sama nime all. Alles 1950. a. pandi uueks nimeks "Nõukogude Naine", mis täna- seks on jällegi muudetud kõigile tuttavaks "Eesti Naiseks".

Esimene naispoliitiline ajakiri, mis hakkas ilmuma 1926. aastal, oli "Naiste Hää". Kahjuks ei suutnud see Eesti Naisliidu puhtfeministlik ajakiri end majandada ja ta likvideeriti 1932. a.

"Taluperenaine", kodumajandusajakiri, hakkas ilmuma 1927. aastal Aka- deemilise Põllumajandusliku Seltsi väljaandel Tartus. "Taluperenaine" ei olnud otseselt naiste endi poolt välja antud, kuid teenis siiski naiste vaja- dusi. Sisuliselt oli ta mõeldud eesti maanaistele ja kujuneski tegelikult maanaiste liikumise häälekandjaks. "Taluperenaine" sai kiiresti suurima tiraažiga naiste ajakirjaks, nagu maanaiste liikumisestki sai suurim naiste organisatsioon.

"Eesti naine läbi aegade", H. Mäelo – "Akadeemilised pioneerid"

Läänemereäärsete riikide maanaised kohtusid Eestis

Läänemeremaade naised Jänedal

Juulikuu lõupäevadel olid Eestis oma tavapärasel iga-aastaselt kokkusaamisel Läänemeremaade maanaiste organisatsioonide liikmed. Peaesmärgiks oli rääkida keskkonnateemadel.

Kuue riigi – Venemaa, Poola, Läti, Leedu, Eesti ja Rootsi, kokku 23 maanaist alustasid kokkusaamist 27. juulil Tallinnas, kus külastati Toompead ja tutvuti linna vaatamisväärsustega. Järgmisel päeval oldi toises meeleolus Kasmus.

Tõsiselt arutati nii Eesti kui naaberriikide keskkonnaprobleemide üle. Rääkima tuli Kaja Kaur Viljandimaalt, kes kõneles Viljandimaa keskkonnavalastest ettevõtmistest ja naiste osast selles. Veel tutvustati Pärsti vallas ilmuvat keskkonnalehte. Räägiti Loksa valla, Ida-Virumaa ja Matsalu lahe probleemidest ning keskkonnavalaste projektide toimest. Lisaettekannetega esinesid külalised.

29. juuli kulus Jänedal Talupäevi külastades. Lisaks talutoodangu-tänava uuendamisele ning Järvamaa maanaistega kohtumisele käidi üheskoos Porkuni valias Aime ja Mait Mardla meetootmistalus. Äsja tarust võetud mett maitstes tunti huvi meetootmise tasuvuse üle. Veel räägiti vene laste elust eesti taluperedes, kuhu suveks on tulnud eesti keelt õppima. Sellest rääkis Aime Kallandi Järva-Jaanist, kes Caritase projekti abil sel suvel juba viiele vene lapsele eestlaste elu-olu ja keelt õpetab. Kauged külalised omalt poolt õpetasid oma lihtsamaid rahvatantse, imetlesid eesti naiste rahvariideid ja tundsid huvi kohalike kommete vastu.

Seminar lõppes 30. juulil kokkuvõtte tegemise ja järgmise ürituse kavandamisega.

KAJA

EESTI MAANAISTE SUVE SUURÜRITUS TOIMUS SUISLEPAS

Eesti Maanaiste Ühenduse igasuvine suurüritus – perepäevad toimusid juba neljandat korda. Seekord suunduti kolmeks – 11, 12. ja 13. augustipäevaks Mulgimaale, Suisleppa.

Maanaistele koos peredega ühiseks lõõgastuseks mõeldud päevadel viidi läbi õngitsemisvõistlus. Ohne jõel, oma oskusi ja tehnikat näitasid pitsimehed, sai kätt harjutada õlgtehnikaga, tehti mitmeid vahvaid võistlusi nii lastele kui täiskasvanutele.

Pool päevast kulus ekskursioonidele. Bussiga viidi rahvas Võrtsjärve äärde Sula - Solu - Arumetsa talumaadele, kus 1993. aastal vändati volgasakslaste elust filmi nimega "Tütarlaps praamimajast". Suislepa rahvale palju elevust pakkunud filmivalmimisest kõneles maaomanik Angelina Paju.

Põnevust pakkus talu, kus turistide tarvis kasvatatakse emusid ning käidi ka kohaliku kodu-uurija E. Petersoni talumuuseumis Vooru külas. Õhtul jõuti Viljandi abimaavanema ning naisliikumisejuhi osavõtul pidada mõttetalguid teemal "Kuhu lähed, Eestimaa küla", tantsida kohaliku ansambli "Kild" saatel, nautida Suislepa rahvamaja rahvatantsijate, lauljate ja Tarvastu pensionäride esinemist.

Kokkutulnud, kuigi neid oli tavapärasest tunduvalt vähem, olid rahul päevade ettevalmistusega kohapeal. Seejuures tänatakse M. Laandet, kes programmi kokku pani ning kokkasid, kes kaunis Suislepa mõisas maitavat lõunat pakkusid. Eriline tänu rohkearvuliselt esindatud järvakate poolt kuulub Suislepa elanikele, kes ürituse kordaminekule, vaatamata kõigele, kaasa aitasid.

T. Truska

HEA TAhte PÄEV

29. septembril toimus ETKL-i eestvõttel üritus, mille moto oli "Igale lapsele eesti toit". See oli heategevusaktsioon, mil paljud talunikud viisid toiduabi laste turvakodudele ja keskustele, laste- ja hooldekodudele üle Eesti.

Mare Laande, Viljandi MÜ esinaine: Paljud talupidajad aitavad ka ilma aktsioonideta vähekindlustatud peresid ning vanureid. Sel korral valgustas meie tegevust ka meedia, ja see oli ainult positiivne.

Käisin EMÜ esindajana Tallinnas **Tootsi toas** lastele talupidajate toodud toiduabi üle andmas. Te ei oska ette kujutada neid säravaid silmi ja üllatunud nägusid. Lapsed on ju nii avalad oma tundeid väljendama. Sel korral oli ühel tütarlapsel ka 10. sünnipäev. See, et tordile pandi küünlad ja need tuli ära puhuda ning seejuures midagi soovida, tuli nii mõnelegi lapsele üllatusena.

Kui kasvatajad rääkisid lastest selles turvakodus ning nende käekäigust enne sinna sattumist, siis nii mõnelgi toidutoojal tuli silma heldimuspisar. Mitmed lapsed tahtsid tulla suveks ja ka muudeks koolivaheaegadeks maale.

Arvan, et me peaksime kaaluma oma võimalusi ning võtma endi juurde lapsi, kes on ilma kodusoojuseta. Olgu praegune elu maal nii raske kui tahes, kuid meil on ikka toit laual, mis nii paljudel lastel puudub.

Ka ladina vanasõna ütleb: "Õnnetut trööstib see, et ta pole õnnetuses üksi." Aidakem ka edaspidi abivajajaid. Kui keegi on nõus lapsi väheseks ajaks enda juurde võtma, siis teatagu endast Viljandi Taluliitu.

Heljo Viilip Lääne-Virumaalt: Ka meil koguti annetusi hea tahte päeva raames. Vihula piirkonnas kogus talunik Urmas Einberg toiduaineid, juurvilju, kartuleid ning tõi need Rakvere Kolmainu Koguduse kiriku noortemaja tegutsevasse päevakeskusesse, kus saavad süüa iga päev 20 tänavalast. Saksi vallas kogus Maie Kruusmann annetusi ja toiduaineid Rakvere linnas puudust kannatavatele peredele, annetused viis ta neile koju kätte isiklikult.

Ester Gabriel, Ida-Viru maanaiste ühenduse esinaine: Meie naised aitasid igati aktiivselt läbi viia ETKL-i poolt organiseeritud ja kohaliku taluliidu korraldatud heategevusüritust Hea Tahte Päeva. Aidati mitut lasteasutust. Kõik, kes hädas ja abi küsisid, seda ka said. Meeldivaid tänusõnu ja tagasisidet sellest aktsioonist võis hiljem lugeda kohalikust maakonnalehest. Eks taluperemehed olid võib olla rohkem asja füüsilised teostajad, aga julgen arvata, et paljudel juhtudel tuli initsiatiiv just naispere poolt.

Selliseid üritusi ja ettevõtmisi tuleks kindlasti veel korraldada, on see üks vähestest viisidest, et maainimest ja põllu-meest märkaks rahva kõrval ka meie valitsus.

Eesti naise eneseteadvus ja eneseteostus

Selline oli tänavuse aasta ajakirja "Eesti Naine" konverentsi teemaks. Konverentsil esinesid Siiri Oviir, Kaja Pino, Marju Unt, Irje Karjus, Helgi Toomsalu, Kersti Linask, Tiina Tšatšua, Velli Kalikova, Sirje Potisepp ning Jaan Tätte.

Nagu telereklaamiski öeldakse, et inimesel vilksatab päeva jooksul peast läbi üle 70 tuhande mõtte, kuid seda pole öeldud, et 80% on neist negatiivsed. Naistel on seda raskem, et neid ei võeta sageli praeguses maskuliinses maailmas tõsiselt. Naiste eneseteostuse sildi all toimub sageli eneseteostus.

Kõik sõnumid, mida saame kaasa lapsepõlvest, on meil kaasas elu lõpuni. Millegipärast arvatakse, et tänapäeva naised ei oota meestelt tähelepanelikkust sel määral nagu vanasti. Tegelikult pannakse seda väidet öeldes küll väga mööda. Kui naised ei nuta ega ahasta iga solvangu peale, siis see ei tähenda, et nad oma hinges ei nuta. Kallid emad ja vanaemad, ärge süstige väikestele poistele nn. mehelikkuse tunnuseks seda, et mees ei tohi nutta. Sel moel kasvatame tulevikus kalkide südametega mehi!

Pole vaja näidata, et naised on tugevad ja saavad ise kõigega hakkama. Laske end toetada, kuid samal ajal osake meeste olla abistavaks teiseks pooleks.

Naiste tundlikkus, intuiitsus ja nende emotsionaalne intelligentsus on väga vajalik riikluse arengus. Kui praegune patriarhaat muutuks matriarhaadiks, siis oleks see suureks sammuks paremate tulemuste saavutamiseks.

Ainuke sõna võtnud mees, Jaan Tätte ütles, et naised on oma loomult sageli tugevad, kusjuures pole mitte harv, kui mees mängib tugevaks olemist. Kui naisel on mingi mõte või eesmärk, mis pulbitseb tema sees, siis see ei jää ellu viimata seepärast, et ta on naine.

Naised peavad enam oskama enda eest seista ja seda suudavad nad ainult sel juhul, kui oskavad üksteist toetada. Pole tähtis, on naine seotud ainult koduste probleemidega või teeb suurt poliitikat. Kui mehed näevad, et naised oskavad seista oma töökspidamiste ja õiguste eest, siis nende toetus naistele ka suureneb.

Tahaks lõpetada luuleridadega, mille on kirjutanud Arvi Siig.

*Ei ole kerge elu naistel edukail.
 Ei ole kerge kellelgi.
 Ja meeste ilmas,
 kus ei tunta halastust,
 Sa uhkelt hoia oma vabadust!*

Mare Laande

Viljandi Maanaiste Ühenduse esinaine

Rahvusvaheline maanaiste päev

Harju Maanaiste Ühendus

Harju MÜ kogunes tähtpäeva pühitsema Järve tallu, kus ühenduse esinaine Tiia Soans oli katnud peolaua.

Räägiti ülemaailmse maanaiste organisatsiooni ajaloost, kohtumisest organisatsiooni presidendi pr Sanders-Vonkiga 2000. aasta suvel. Toimus kaunima ja vaimukama kübara konkurss, mille võitsid Milvi Valner ja Tiia Soasepp.

KAJA

Ida-Viru Maanaiste Ühendus

Et rahvusvaheline maanaiste päev seni mitte eriti laialt propageeritud ja reklaamitud ei ole, oleme vist selles ise süüdi ka meie, maanaised.

Aga Ida-Viru MÜ naised tähistasid seda päeva tänavu küll. Tõsi, väikese hiline misega, aga selle eest asiselt. Meie tublid taluliidu naistel oli tagataskus ühe hea ürituse tarvis veel natuke kulutamata raha ja nii see initsiatiiv nende poolt tuligi, teha üks väljasõit veidi kodust kaugemale. See oli 13-le aktiivsemale naisele preemiareisiks aasta jooksul organiseeritud ürituste eest. Küsite, miks kolmteist naist. Aga seepärast, et just parasjagu niipalju oli bussis kohti.

27. oktoobri hommikul startisime Ida-Viru taluliidu hoovist Põlva poole tee. Eesmärgiks oli messi "Kagu - Eesti ettevõtlus 2000" külastus. Kohale jõudes tundus, et kultuurikeskus oli vist nurgast nurgani täidetud ettevõtjatega. Muidu oli mess nagu mess ikka, palju oli välja pandud uut ja huvitavat toodangut. Kõige enam oli muidugi esindatud toiduainetetööstus, palju oli reklaamitud loodustooteid, kenasti pakkusid end välja turismiinfokeskused. Meie jaoks jäi nagu vajaka väike-ettevõtlusest ja käsitöömeistrite toodangust. Aga üldkokkuvõttes jäime messiga rahule. Sest öelge nüüd ise – palju see maanaine leiab aega messe külastada...

Kohalikus "Mündi" baaris oli tellitud lõunasöök ja peale seda asusime teele Jõgevamaale. Aga muidugi mitte selleks, et nii lihtsalt koju naasta. Eesmärgiks oli veel külastada Palamusel Mokko turismitalu. Kohale jõudes tegi jutukas pereproua ekskursiooni oma valdustes ja vastas paljudele küsimustele, sest ka meie seltskonnas oli niiõelda "selle töö juute". Mõnus vestlus jätkus veel ka hubases elutoasoojuses, kus ootas meid kaetud kohvilaud ja koogid. Ja veel millised koogid!

Meie paaritunnist külaskäiku Mokko tallu jäid meenutama messilt kaasa ostetud männiokkalõhnaline suur küünal ja tänusõnad ilusa kodu külalisteraamatus.

Tundus, et kodutee sai liigagi ruttu otsa, sest midagi jäi naistel veel arutamata ja kõik kübarapeo pildidki ei saanud vist üle vaadatud. Üks asi jäi nagu kindlasti kõlama, et enne aasta lõppu tuleb veel üks üritus maha pidada. Kas jõuab? Taluliidu aastalõpupeol kohtume kindlasti.

Ester Gabriel
Ida-Viru MÜ esinaine

Järva Maanaiste Ühendus

15. oktoobril tähistati rahvusvahelist maanaiste päeva. Järvamaa naised sõitsid selleks päevaks Pärnu jõe kaldale Sambliku koolimajja.

Naistele räägiti toiduvalmistamisest ja tervisest. Perearst Heljo Järva võttis naise organismi läbi pealaest jalataldadeni ning andis häid nõuandeid iga kehapiirkonna levinumate vaevuste vähenemiseks. Ta rääkis toidulisanditest, õpetas masseerima, vastas arvukatele küsimustele ning mõitis vererõhku.

Käru vallast Ester Viruste rääkis ja näitas järvalannadele, kuidas kiiresti ja maitvalt toitu valmistada Tupperware firma toodangu abiga, tutvustas tõstmis- ja segamislusikaid, kausse, segisteid ning õpetas nende kasutamist. Hoogsa esitluse käigus valmis laste abiga ligi 10 kiiret pärmitaignaküpsetist.

Kuna paar päeva varem oli torm lükanud suured puud elektriliinidele, polnud kokkutulekul elektrit. Maanaised, kes pole veel unustanud suure puuahju võlusid, kütsid selle kuumaks ning kõik küpsetised valmisid seal, mis tõstis nende maitseomadusi veelgi.

Naistel oli palutud kaasa võtta salateid, küpsetisi ja koduveini. Veine oli Järva Maanaiste Ühenduse juht Reet Länkuri kutsunud hindama maavalitsuse põllumajandustalituse juhataja Mati Tohverit, kes osutus selle ala asjatundjaks. Parim koduvein oli Oisust Ilona Erenvertil.

Ühises lõunalaualas lasti nii kaasatoodud kui kohapeal küpsetatud roogadel hea maitsta. Hiljem tegid naised veel ühispildi, õppisid analüüsima oma elu hetkeseisu ning kuulasid reisimuljeid Pariisist.

Naised olid päevaga rahul, kuna pääsesid kodust välja ning said hulga praktilisi nõuandeid toiduvalmistamiseks ning oma tervise eest hoolitsemiseks.

Lii Sammler

Rahvusvaheline konverents Tallinnas

6. – 8. novembrini
kestis Tallinnas 7 riigi
talupidajate esindajate
osavõtul rahvusvaheline
konverents
põllumajandus-
organisatsioonide
küsimustes.

Konverentsisaalis – Peter Staland Rootsist, Mare Laande ja Jaak Herodes Eestist.

Konverentsil osalejaid tervitasid Rootsi suursaadik Eestis Elisabet Borsiir Bonniex ja Eesti põllumajandusminister Ivari Padar.

Esimesel päeval tegi põhiettekande Hans Jonsson Rootsist. H. Jonssoni ettekande põhiteemaks oli talupidajate teadlikkuse tõstmine Euroopa Liidu küsimustes. Ta selgitas, et globaliseerumine ei ole ainult tootmine, vaid ka oma toodangu müümine. Peab oskama läbi lüüa konkurentsi tingimustes. Ei tohi lasta end segada erimeelstest talupidajate ja üldse maainimeste hulgas. Peab poliitikutele suutma selgitada, et põllumajandus on üheks tähtsamaks faktoriks riigi arengus.

Urmas Ardel rääkis Eestimaa talupidajate muredest ning meie talupidajate organisatsiooni tegevusest. U. Ardel toonitas, et meile on väga vajalik pingutada end selle nimel, et organisatsioon muutuks tugevaks. Tähtis on iga liikme osalus ühiste eesmärkide saavutamiseks.

Diskussioonil selgus, et meie naaberriikide talunikud on samuti mures riigi vähese toetusega talupidajatele. Lõpuks jõuti ühisele arusaamisele, et tugevdades ühtset talupidajate organisatsiooni, saavutatakse võim poliitikute üle ja see aitab kergendada talupidajate elu. Teisel päeval arutati põhiliselt

kohalike organisatsioonide tegevust ning käidi tutvumas ka talude ja Harjumaa taluliidu tööga.

Carola Gunnarson tutvustas Rootsi kohalike talupidajate klubide tööd. Selleks, et tõhustada tööd kohapeal, on Rootsist kuulutatud välja konkurss parimate klubide väljaselgitamiseks. Organisatsiooni töö paremusest viiakse igal aastal läbi küsitlus, kus talupidajad saavad avaldada arvamust LRF-i kohta. LRF on organisatsioon, kus ollakse huvitatud oma liikmete parimate tingimuste võitlemise eest.

Eesti poolt esines ettekandega Viljandi TPL esimees A. Veidenberg, kes rääkis põhiliselt taluseltsi tööst ja tegemistest. Ta tõdes, Viljandi TPL-is liikmete arv väheneb, kuigi maaomanikke on pidevalt juurde tulnud. Inimesed tahavad olla omaette ega ole huvitatud ühinemisest.

Saadi teada, et Leedus saab liikmemaksu maksnud talupidaja vastava kaardi, millega on võimalik osta kaupu odavamalt.

Kõikidel oli mureks see, et talupidajad ei tunne riiklikku abi oma probleemide lahendamisel. Tuntakse puudust korralikest seadustest, mis reguleeriks talupidamisega seotud probleeme.

Kolmandal päeval oli arutelu teemaks naisliikumine talupidajate organisatsioonides. Elinor Garlbrand Rootsist rääkis naiste

osatähtsusest organisatsiooni arengus. Tuleb pidevalt suurendada naiste kompetentsust ja selle kasutamist organisatsiooni heaks. Rootsist on praegu 1350 kohalikku naiste klubi. LRF-i naisteorganisatsioon tahab näha, et naised areneksid ja kasvaksid ning selle aluseks on pidev õppimine.

Eesti MÜ tegevusest rääkis Mare Laande. Tema esinemisest jäi kõlama mõte, et tähtis on anda naistele võimalus end harida ja tuua välja suletud ringist. See, et organisatsioon püsiks, tuleb tegeleda pidevalt üksikliikmetega, et nad tunnetaksid oma vajalikkust. Talupidajate organisatsiooni tugevus sõltub sellest, kui hea on koostöö meeste ja naiste vahel. Seepärast on vajalikud ETKL-i juhatuse ja EMÜ juhatuse ühised seminarid. Kett on nii tugev, kui tugev on iga lüli.

Kokkuvõtteks võis tõdeda, et organisatsioonides on mitmeid sarnaseid jooni, kuid samas on väga palju erinevust. Ka naised arvasid, et meil on vaja igasse riiki ainult üht maanaiste organisatsiooni, sest ainult nii saame olla tugevad ja aidata kaasa sotsiaalmajanduslike küsimuste lahendamisele.

Mare Laande
konverentsist osavõtja

FÜÜSILISEST ISIKUST ETTEVÕTJA RAAMATUPIDAMINE AASTAL 2000

Äriseadustiku järgi on ettevõtja füüsiline isik, kes pakub oma nimel tasu eest kaupu või teenuseid ning kaupade ja teenuste müük on talle püsivaks tegevuseks.

Füüsilisest isikust ettevõtjana võib inimene olla registreeritud kas kohalikus maksuametis (kui majandusaasta realiseerimise netokäive ei ületa 250 tuhat krooni) või Äriregistris (kui majandusaasta realiseerimise netokäive ületab 250 tuhat krooni). Paljudel juhtudel on inimesed ennast registreerinud füüsilisest isikust ettevõtjatena Äriregistris ka väiksema käibe puhul.

Seoses uue tulumaksuseaduse kehtima hakkamisega alates 01. jaanuarist 2000. a on mõningaid muutusi ka füüsilisest isikust ettevõtja jaoks.

- Väga hoolikalt tuleb jälgida, millised tegevusalad on registreeritud ettevõtlusena, sest alates tänavusest aastast saab ettevõtluse deklaratsioonis tulust ja kulusid näidata ainult nendelt tegevustelt, millised tegevused on ettevõtlusena registreeritud.
- Aastal 2000 ei maksustata tulumaksuga seaduse alusel makstavaid stipendiume, **toetusi** ja töötü abiraha (TMS §19 lg 3 p.3), kuid ettevõtlustulust ei ole lubatud maha arvata **kulusid, mis on tehtud tulumaksuseaduse kohaselt mittemaksustatavate toetuste arvel** (TMS §34 lg 7), s.t et piimalehma-toetuse ja teraviljatoetuse kajastamine tuludeklaratsioonis on erinev eelmisest aastast.
- 2000. aastal võib maksumaksja ettevõtlustulust maha arvata kõik maksustamisperioodil maksumaksja poolt tehtud **dokumentaalselt tõendatud** ettevõtlusega seotud kulud, kusjuures kulu on ettevõtlusega seotud, kui see on tehtud maksustamisele kuuluva ettevõtlustulu saamise eesmärgil või on vajalik või kohane sellise ettevõtluse säilitamiseks või arendamiseks ning kulu seos ettevõtlusega on selgelt põh-

jendatud, samuti kui see tuleneb töötavahoiu ja tööhutuse seaduse § 13 lõikest 1. Kui maksumaksja poolt tehtud kulu on ettevõtlusega seotud vaid osaliselt, võib kulu ettevõtlustulust maha arvata vaid ettevõtlusega seotud ulatuses. Kogu eelneva jutu põhjal võib järeldada, et erinevust eelmiste aastatega ei ole – iga kulutuse kohta peab olema dokument, mis vastab raamatupidamise seaduse nõuetele (nimetus, nr, kuupäev, ostja ja müüja aadressid ja registreerimisnumbrid, tehingu sisu, mõõtühik, hind, kogus, summa, allkiri); nii isikliku elu kui ettevõtluse tarbeks tehtud kulutused kantakse ettevõtluse kuludesse sellise protsendiga, mille olete kindlaks määranud – on raamatupidamise sise-eeskirjades. Samuti kehtib ka aastal 2000 45 tuhat krooni maksuvabastust omatoodetud töötlemata põllumajandussaaduste realiseerimisest saadud tulust, kusjuures töötlemiseks ei loeta põllumajandussaaduste puhastamist, sorteerimist, tükeldamist, kuivatamist, jahutamist ja pakendamist.

- Nende füüsilisest isikust ettevõtjate tähelepanu, kes kasutavad palgalist tööjõudu (kellel on töölepingu alusel töötajaid) juhiks TMS §-ile 42 "Tulumaksu kinnipidamisel tehtavad mahaarvamised" lg 3: kui väljamakse saaja saab maksustatavat tulu mitmest allikast võib maksuvaba tulu mahaarvamise teha üksnes maksumaksja poolt valitud ja väljamakse tegijale kirjalikult teatatud kohas.

Kogu see jutt tähendab seda, et maksuvaba miinimumi (2000.aastal 800 krooni ja alates 01.01.2001.a. 1000 krooni kuus) arvestamiseks töötajale palga väljamaksmisel peab olema tööandjal töötajalt kirjalik avaldus.

- Raamatupidamise seadust 2000.aastal muudetud ei ole. See tähendab seda, et raamatupidamine käib ka aastal 2000

sama rada pidi, kui eelmisel aastal nii tekkepõhise kui ka kassapõhise raamatupidamise korral. Vahe on tuludeklaratsiooni koostamises: ka tekkepõhise raamatupidamise korral koostatakse tuludeklaratsioon kassapõhiselt. Maksustamisel arvatakse maksustatavast tulust maha põhivara soetus makstud summa ulatuses.

- 1999.a tuludeklaratsiooni juurde kuulunud maksuamortisatsiooni tabeli viimane rida "Jääkväärtus 1999.a lõpul" on ka oluline: jääkväärtus vähendab samuti maksustatavat tulu.
- Oluline paragrahv tulumaksuseaduses on ka 47 "Avansilised maksed", mis nõuab FIE-lt tulumaksu avansiliste maksete tasumist 15. juuniks, 15. septembriks ja 15. detsembriks. Avansilise makse suuruse saamiseks tuleks 1999.a tuludeklaratsiooni E vormi rida 10 jagada 4-ga (juhul kui see on positiivne arv). Kui jagamise tehte vastuseks on 1000-st väiksem arv, ei pea avansilisi makseid tasuma. Kui jagamise tehte tulemus on näiteks 1119 krooni, tuleks eelpoolnimetatud tähtaegadel maksta avansilist tulumaksu ä 3357 krooni.

Kogu eelnevast jutust võiks teha lühikese kokkuvõtte niimoodi: füüsilisest isikust ettevõtjad peavad oma raamatupidamist aasta jooksul samuti kui eelmisel aastal. Tuludeklaratsioon koostatakse uut moodi, aga kuidas päris täpselt selgub siis, kui maksuamet avaldab 2000. aasta tuludeklaratsiooni planketid.

Lähenevate jõulude puhul soovin kõigile ilusat advendiaega, vallatud päkapikke akna taha, rahulikke jõulupühi ja tujuküllast aastavahetust.

Tiina Sisa
Viljandi Talupidajate Liidu
raamatupidaja

Teated ja reklaam

LÜHIUUDISEID:

Tabiveres said pered kokku

Tabiveres, Mäe-Mihkli
turismitalus toimus juunis
I Jõgevamaa Taluperede päev.

Kohal oli 13 peret. Kuna lektor oli viimasel momendil ära öelnud, siis sisustati aega lastega kotisjooksu tehes, vankriratast veeretades ja tainast sõtkudes. Lapsed proovisid kätt ka naelte löömisel ning võimalus oli hobust katsuda-paitada, temaga ratsutada.

Söödi suppi, räägiti maailmasju ja leiti, et sellist taluperedega kooskäimist oleks Jõgevamaal ka edaspidi tarvis korraldada. Iga osaleja sai kaela ka kadakapuust mälestusmedali.

Karina Kaarepere
Jõgeva MÜ, Saarevälja talu

Ida-Viru maanaised
pidasid augusti lõpus maha
uhke KÜBARAPEO.

Järvamaal on loodud paari viimase kuu jooksul mitu naiseltsi. Eluõiguse sai Väätsa, Sõrandu küla ja Kareda valla naiselts.

EESTI MAANAISTE ÜHENDUS

Teaduse 1, Saku 75501, Harju mk.
tel/fax 0 604 1783, e-mail etkl@online.ee
tel/fax 0 607 9215

toimetaja Terje Truska – Ämbra skj. 73101
Kareda vald, Järvamaa
tel 038 20 328, 052 03 801

kujundaja Anne Kõll – Teaduse 1, Saku 75501
Harjumaa
tel 0 604 2177

Rahulikku kaunist Jõuluaega

ja

teguderikast uut aastat kõigile
Eesti Maanaiste Ühenduse liikmetele!
Tervist ja edu kõigile teie pereliikmeile
ning kogu maarahvale!

EMÜ juhatus ja infoleht **KAJA**

Juhatuse liikmete kontaktandmed:

NIMI	AADRESS	INDEKS	TELEFON
Tiiu Soans	Oru side, Harju mk	75103	2 607 9215, 251 15 127
Reet Aedla	Nurmenuku 8, Rapla	79501	248 55 203, 255 48 348
Reet Länkur	Türi-Alliku, Järva mk	72201	238 57 277
Mare Laande	Suislepa, Viljandi mk	69703	256 619 475
Liis Zirkel	Matjama side, Tartu mk	60401	27 493 811
Eha Kotov	Lüllemäe, Valga mk	68101	276 97 294
Tiiu Sarv	Tabivere, Jõgeva mk	49101	277 36 123 256 637 256
Ülle Vene	Uus 1-27, Rõuge, Võru mk	66201	278 59 235, 252 97 530
Ille Kivistu	Pühalepa, Hiiumaa	92301	246 94 584
Tiiu Sommer	Uulu side, Pärnu mk	86502	244 60 684, 250 89 266
Liia Tähiste	Linnamäe, Lääne mk	91001	247 95 492, 250 94 207
Ludmilla Näälük	Tahula side, Saaremaa	93801	245 53 330, 252 02 630
Heljo Viilip	Laada 8-58, Rakvere	44301	232 43 020
Ester Gabriel	Toila, Altküla, Ida-Viru mk	41702	233 69 615, 251 905 137